

[Aksel Møller.]

drejer sig om landbrugets varer, en lidt nærmere og mere indgående belysning. Hvis vi nu gik ind på den tankegang, måtte man vel nå til det resultat, at det drejer sig om den enkelte landmands varer, og at det, i det øjeblik han afstår sine varer, sælger varerne til et mejeri f. eks., drejer sig om det enkelte mejeris varer. Er det ikke rigtigt, at det er således? Men her tvinger man faktisk den enkelte landmand og det enkelte mejeri, hvis de skal kunne sælge varerne, til medlemskab af en bestemt organisation.

Ganske vist siger ministeren, at enhver kan blive medlem, men han skal skam ikke være medlem, det er ikke nogen nødvendighed, han har ingen pligt til at gå ind i organisationen. Her mindes jeg afdøde Christmas Møllers ord — det gør jeg ved mange lejligheder —: Skal vi spille ærligt, eller skal vi spille, som vi plejer? For hvis vi skal være ærlige og oprigtige overfor hinanden i denne diskussion, så må vi indrømme, at når man på forhånd siger: 80 mill. kr., som er opsamlet af de danske mejerier og danske landmænd, som har solgt deres mælk til mejerierne, 80 mill. kr. lægger vi nu hen til denne organisation alene, og vil du, landmand det og det, eller mejeri det eller det bevare fordelen af disse 80 mill. kr., værsgod, så må du være medlem af denne organisation. Den højtærede minister må vide, at dermed lægger man et pres på den enkelte, man fratager ham dispositionsretten over hans varer, og man siger til ham: på de og de vilkår, på det og det sted skal du sælge. Jeg kunne forstå, hvis det drejede sig om noget rent midlertidigt, afstedkommet af den handelspolitiske situation, vi lever i, men her drejer det sig jo i virkeligheden om permanente institutioner. Jeg vil nok se, hvornår vi slipper af med dem igen, når de een gang er kommet til verden. Nej, jeg tror, den højtærede ministers lovsang om den demokratiske udnyttelse af andelstanken, som her finder sted, har sin begrænsning. Den højtærede minister vil måske være så venlig at oplyse dette ting og offentligheden om, hvorledes det forholder sig med det mejeri, der beslutter at melde sig ud af denne organisation, hvis det ikke længere finder interesse i at være i den. Kan det tage sine 50 000 kr. med sig ud? Hvis det var ordnet på samme måde, som det ser ud til at være ordnet for slagteriernes vedkommende, hvor der føres særlige konti over andelen til hvert enkelt slagteri, bevares, så er der orden og redelighed i tingene under forudsætning af, at man kunne få disse penge med sig, når man gik. Men

hvis man anerkender den store mejeribrugenes organisation, som der her er tale om, betyder det, at man giver afkald på sin andel i de opsamlede midler, hvis man vil udtræde. Hvor, højtærede minister, er den demokratiske frihed i disse principper?

Jeg skal ikke gå indgående ind på spørgsmålet om fordelingen af bestyrelsesmandater. Ministeren spurgte mig igen, om det ikke var landbrugets varer, for så var det jo ikke så galt, da styrkefordelingen var 9—2. Ja, men ministeren har selv været klar over, hvor pinligt det var, for han har i en skrivelse af 22. februar til Landbruksrådet fremhævet nødvendigheden af, at det samtidig blev indført i vedtægterne, at fordelingen af eksportkontingenterne skulle ske efter generelle og saglige retningslinier. Det er om det, jeg før brugte det udtryk, at ministeren også kan den kunst at vaske sine hænder. For hvad vil generelle og saglige retningslinier sige i dette tilfælde? Jeg tror, det er en måde, hvorpå man beroliger sig selv. Jeg må have lov til at sige, at jeg finder det rigtigt, om landbruget, hvis man virkelig ikke har noget ønske om at favorisere den ene part i forholdet, havde forhøjet det frie erhvervslivs andel i pladserne i de pågældende organisationers bestyrelse.

Så sagde den højtærede minister noget til mig om, at når jeg havde indrømmet, at puljerne var landbrugets penge, måtte det jo også være ministeren og disse foreninger, som måtte disponere, og ministeren læste § 1, stk. 2, i loven op for mig. Den kender jeg naturligvis meget vel, men ministeren skylder at oplyse det høje ting og offentligheden om, at denne § 1, stk. 2, blev vedtaget under helt andre vilkår end dem, der i dag disponeres efter. Den blev vedtaget på et tidspunkt, da der ikke var tale om nogen permanent salgsorganisation på privat basis; den blev vedtaget på et tidspunkt med normale landbrugsforhold, da vi tænkte os og ikke kunne tænke os stort andet end dels denne prisregulering og udjævning af afregningspriserne og dels naturligvis den mulighed, at man kunne stille noget til disposition til uddannelsesformål, forsøgsformål o. lign. indenfor landbruget. Men her er tale om en udnyttelse, som vi ikke kendte, dengang loven blev vedtaget. Jeg lykønsker den højtærede minister til den opfattelse, han har af frihedsbegrebet, når han bestemmer det derhen, at det ikke kan være frihed at forhindre en demokratisk udnyttelse af andelstanken! Deri er jeg enig med ham; en demokratisk udnyttelse af andelstanken vil jeg virkelig ikke forhindre, men jeg vil gøre alt,